

Samfundet S:t Erik
Stockholm

Till

Stadsbyggnadskontoret
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

YTTRANDE

2025-03-17

Angående samråd för del av Västertorp 1:1 vid kv Brättet, dnr 2021-05148

Planförslaget

I start-pm togs beslut om att pröva möjligheten att uppföra ca 75 hyresrätter i lamell - och/eller punkthus i tre till fyra våningar, vilket illustrerades med tre byggnadskroppar i parkens utkanter vid Vasaloppsvägen och Terrängvägen. I planförslaget har projektet ändrats till ca 110 lägenheter fördelat på två byggnadskroppar om fem våningar enbart vid Vasaloppsvägen.

Befintlig stadsbild

Västertorp byggdes ut 1949–54. Det är en typisk grannskapsenhet från efterkrigstiden, men också speciell då det är den första stadsdel som till övervägande del följer grannskapsplaneringens alla principer som beskrivs i den viktiga promemorian från 1945 ”Det framtida Stockholm”. Denna föregick generalplanen från 1952 som i sin tur har format efterkrigstidens omfattande utbyggnad av Stockholm. I Västertorp prövades bland annat trafikseparering för första gången i Sverige.

Västertorps centrala parkrum med sin parklek ligger i direkt anslutning till centrum och nära Västertorps båda tunnelbanor. Det nås från stora delar av Västertorp och intilliggande stadsdelar via trafikseparerade gångstråk, men även direkt från centrum och närliggande bostadsenkla via säckgator. Parkens tillgänglighet, generösa storlek och skiftande karaktär med både programmerade ytor och kraftigt kuperad skogsmark för fri lek gör den till en populär målpunkt i Västertorp med omnejd.

Vasaloppsvägen är en av två långa huvudgator som leder in till Västertorps centrum. Det är en ganska smal, delvis kuperad matargata med bebyggelse i 3–4 våningar som i huvudsak vänder sina entréer mot säckgator och inte mot Vasaloppsvägen. Längs hela Vasaloppsvägen finns naturmark av olika bredd och karaktär utsparat. Gatan bevarar nästan helt sin ursprungliga karaktär, vilket bidrar till upplevelsen av Västertorp som grannskapsenhet, till skillnad från den andra huvudgatan Västertorpsvägen som har förtätats i flera omgångar med ny bebyggelse som har avvikande karaktär.

Samfundet S:t Eriks synpunkter

Stockholms förorter har under de senaste 20–30 åren förtätats med ny bostadsbebyggelse i allt större utsträckning. Till en början utnyttjades uppenbara ”luckor” i befintlig bebyggelse och kompletteringar gjordes i anpassad skala, men allt eftersom tiden gått har siktet inriktats mot tidigare omöjliga lägen, vilka ofta bebyggs i en större skala som står i kontrast till sin omgivning. Samma värdeord; trygghet, hållbarhet, kopplingar, stadsmässighet, levande gaturum, tydliga entréer och anpassning, används upprepat i planunderlagen för att motivera ny bebyggelse oavsett läge och vilken förort som står i tur att förtätas. Förtätningar på olämpliga platser eller

som inte är anpassade till platsen minskar förorternas sociala, estetiska och kulturhistoriska kvaliteter. Samfundet anser att detta planförslag är ett exempel på sådan icke anpassad stadsplanering.

Västertorps struktur och kulturhistoriskt värdefulla miljö värnas inte genom att planera bebyggelse i stadsdelens välutnyttjade centrala parkrum. Detta sker samtidigt som staden planerar att bebygga större delen av Mellanbergsparken längre österut, områdets andra viktiga parkrum. När Västertorps simhall flyttas, kommer även dess plats sannolikt att bebyggas med bostäder. Ett stort antal tillkommande bostäder gör tillgången till ograverad parkmark i Västertorp ännu viktigare i framtiden.

De två föreslagna byggnadskropparna ligger i parkens utkant närmast Vasaloppsvägen. Placeringen är vald för att minska sprängning av berg och påverkan på barnens lekutrymme. Deras placering tar även hänsyn till parkens trafikseparerade gångvägsentré i en dalgång med höga bergknallar på var sida. De höga och djupa byggnadskropparna medför trots denna hänsyn omfattande sprängning av bergslutningen ner mot Vasaloppsvägen. Byggnaderna blockerar dessutom informella parkentréer och privatiserar närområdet fysiskt och visuellt så att det inte längre blir attraktivt för lek.

Förutom intrånget i parken går placeringen av de av föreslagna byggnadskropparna längs med Vasaloppsvägen emot gatans välbevarade ursprungliga karaktär. Byggnaderna placeras i omedelbar anslutning till gatan utan den typiska remsan av naturmark närmast gatan, vilket ger dem en framträdande plats i gaturummet som understryks av den högre skalan och det faktum att de vänder sina entréer mot Vasaloppsvägen. Dessutom riskerar den 5-våniga studentbyggnaden, genom närheten till den högresta huskroppen på en bergknalle tvärs över gatan, omvandla upplevelsen av denna gatusträckning till en trång passage.

Ståndpunkt

Samfundet St Erik avstyrker planförslaget.

För Samfundet S:t Erik

Knut Weibull
Ordförande

Anna Birath
Styrelseledamot